

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 87)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/293)

T.C.

Başbakanlık

16.12.1991

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.MD.07/196-1311/06490

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

T.C.

Başbakanlık

17.6.1991

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.Md.07/101-177/04106

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 4.6.1991 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Yıldırım Akbulut

Başbakan

GEREKÇE

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının ana amacı, ilgili ülkeler arası sermaye ve teknoloji akımının teşviki ve hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanan 6 ncı 5 yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen Yıllık Programların en önemli ilkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılması, bu bağlamda müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi, böylece ülke ekonomisinin Dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmüştür.

Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkelerle, 1961 yılında başlatılan yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına yönelik anlaşmaların yapılması hızlandırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümetleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir.

1. Türkiye ve İngiltere'de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

2. Türkiye ve İngiltere'de sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabî olacağı muamele ve sahip olduğu hakları tespit etmek,

3. Yatırımlarla ilgili olarak, her iki ülke arasında veya bu ülkelerdeki yatırımcı ile ev sahibi ülke yönetimleri arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne İngiltere'de, İngiltere özel teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkeye maddî ve manevî yönden herhangi yeni bir yük getirmemektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

1.4.1992

Esas No. : 1/293

Karar No. : 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 18.3.1992 tarihli 5 inci Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Türkiye ve İngiltere'de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak, her iki sermayenin kamulaştırılma ve devletleştirme yönünden tabî olacağı muamele ve sahip olduğu hakları tespit etmek, yatırımlarla ilgili olarak iki ülke yönetimi arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek amacını güden tasarı, Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dinçer
Ankara
Üye
Sait Kemal Mimaroglu
Ankara
Üye
Arslan Adnan Türkoğlu
Çorum
Üye
Muzaffer Demir
Muş

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa
üye
Tunç Bilget
Aydın
Üye
Erkut Şenbaş
İzmir
Üye
İrfan Demiralp
Samsun

Üye
Halil Başol
Tekirdağ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/293
Karar No. : 43

14.5.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 17.6.1991 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi uyarınca Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra, Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 13.5.1992 tarihinde yaptığı 38 inci birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun Başkanlığında, Dışişleri, Maliye ve Gümrük Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen Yıllık Programların en önemli ilkeleri arasında; Ülke ekonomisinin dışa açılması ve bu çerçevede, müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojinin de ülkemize getirilmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmektedir.

Tasarı ile, ülkemizde ve İngiltere'de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak, her iki sermayenin kamulaştırılmaları sırasında tabî olacağı muamele ve sahip olduğu hakları tespit etmek ve yatırımlarla ilgili olarak, iki ülke veya iki ülke yatırımcıları arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmenin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Hükümet adına yapılan açıklamalardan sonra tasarı Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
İlyas Aktaş
Samsun
Sözcü
Mahmut Öztürk
Aksaray
Veli Andaç Durak
Adana
Mehmet Nedim Budak
Ankara
Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Zeki Ergezen
Bitlis
(İmzada bulunamadı.)
Yılmaz Ovalı
Bursa
M. Haluk Müftüler
Denizli
Rüşü Kâzım Yücelen
İçel

Adnan Kahveci
İstanbul
Rıfat Serdaroğlu
İzmir
Mustafa Ünalı
(İmzada bulunamadı.)
Konya
Ekrem Pakdemirli
Manisa
(İmzada bulunamadı.)
Hasan Peker
Tekirdağ

Başkanvekili
İrfan Gürpınar
Kırklareli
Kâtip
Haydar Oymak
Amasya
Halil Demir
Aksaray
Vesnel Atasoy
Antalya
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Necmi Hoşver
Bolu

Adnan Keskin
Denizli
Nihat Matkap
Hatay
Nami Çağan
İstanbul
(İmzada bulunamadı.)
Z. Selçuk Maruflu
İstanbul
Alaettin Kurt
Kocaeli
Mehmet Ali Yavuz

Konya
Refaidin Şahin
Ordu

İbrahim Kumas
Tokat

Koray Aydın
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15 Mart 1991 tarihinde Londra'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Y. Akbulut</i>	
Başbakan	
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Keçeciler</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı
<i>A. Kahveci</i>	<i>V. Dinçerler</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i>	<i>E. Konukman</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özdemir</i>	<i>M. Taşar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>K. Akkaya</i>	<i>H. Örüç</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>M. Yazar</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. K. Alptemoçin</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>A. Kahveci</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i>	<i>H. Şuğm</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i>	<i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tab. Kay. Bak.	Kültür Bakanı
<i>T. Gemalmaz</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLŞİKİN
ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti;

Bir devletin vatandaş ve şirketlerinin diğer devletin ülkesinde daha fazla yatırım yapabilmesi için uygun şartların yaratılması arzusu ile,

Anılan yatırımların uluslararası anlaşma ile teşviki ve karşılıklı korunmasının bireysel iş girişimini özendireceğine ve her iki devletteki refahı arttıracığına inanarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1
TANIMLAR

İşbu anlaşmada:

(a) “yatırım” terimi her türlü mal varlığını ve sınırlı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakilerini kapsar:

(i) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, ihtiyati haciz ve rehin gibi malvarlığıyla ilgili diğer haklar;

(ii) Bir şirketin hisse senedi tahvil ve borç senetleri ile bir şirkete diğer şekillerde katılımlar;

(iii) parasal alacaklar veya finansal değeri olan herhangi bir yatırımla ilişkili bulunup kont-rata göre yapılan herhangi bir işlem üzerindeki haklar;

(iv) sınai ve fikri mülkiyet hakları, teknik işlemler, “know-how” ve pestemaliye;

(v) doğal kaynakları araştırma, işleme, çıkarma veya kullanma imtiyazlarını da kapsayan hukuken veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları;

Malvarlıklarının yatırım biçimindeki bir değişiklik bunların yatırım olma niteliğini etkilemez ve “yatırım” terimi, bu anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra yapıldığına bakılmaksızın bütün yatırımları kapsar.

(b) “hasılatlar”, kâr, faiz, sermaye kazancı, temettü, royalti ve ücretler de dahil, bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder.

(c) “vatandaş” teriminin anlamı:

(i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: Türkiye Cumhuriyetinde yürürlükte olan hukuka göre Türk Vatandaşı statüsündeki gerçek kişiler;

(ii) Birleşik Krallık açısından: Birleşik Krallıkta yürürlükte olan hukuka göre Birleşik Krallık vatandaşı statüsündeki gerçek kişiler;

(d) “şirket” teriminin anlamı:

(i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: yürürlükte olan hukuka göre Türkiye Cumhuriyetinin herhangi bir yerinde kurulmuş veya teşkil edilmiş kuruluşlar, şirketler ve iş ortaklıkları;

(ii) Birleşik Krallık açısından: Yürürlükte olan hukuka göre Birleşik Krallık'ın herhangi bir yerinde veya 12. madde hükümlerine göre bu anlaşmaya dahil edilmiş bölgelerde kurulmuş veya teşkil edilmiş kurumlar, şirketler ve iş ortaklıkları:

(e) "ülke" teriminin anlamı:

(i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: Türkiye Cumhuriyeti ve uluslararası hukuka göre Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik hak ve yetkilerini kullanabileceği sahillere bitişik deniz alanları;

(ii) Birleşik Krallık açısından: Büyük Britanya, Kuzey İrlanda ve 12. madde hükümlerine göre bu anlaşmaya dahil edilmiş bölgeler ile uluslararası hukuka göre egemenlik hak ve yetkilerinin kullanıldığı bitişik deniz alanları.

MADDE 2

Yatırımın Teşviki ve Korunması

(1) Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin kendi ülkesinde yapacağı yatırımları teşvik edecek ve uygun koşullar sağlayacak ve kanun veya yönetmelikleri tarafından sağlanan yetkilere bağlı olarak her Âkit Taraf diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına izin verecektir.

(2) Âkit Taraflardan herbirinin vatandaş veya şirketlerine ait kabul edilmiş yatırımlara her zaman adil ve eşit muamele uygulanacak ve diğer Âkit Tarafın ülkesinde tam bir koruma ve güvenlik sağlanacaktır. Âkit Taraflardan hiçbirisi, kendi ülkesinde diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımlara, hiçbir şekilde, yatırımların idaresi, bakımı, kullanımı, faydalanılması, veya tasarrufuna ilişkin olarak makûl olmayan veya ayrımcı hareketlerle zarar veremeyecektir.

Âkit Taraflardan herbiri, diğer tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımları dolayısıyla ortaya çıkacak tüm yükümlülöklere riayet edecektir.

MADDE 3

Millî Muamele ve En-Ziyade-Müsaadeye-Mazhar-Millet Hükümleri

(1) Âkit Tarafların hiçbirisi, kendi ülkesindeki diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına; kendi vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına ya da üçüncü bir ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına uygulandığından daha az elverişli muamele uygulamayacaktır.

(2) Âkit Taraflardan hiçbirisi, kendi ülkesindeki diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımların, idaresi, bakımı, kullanımı faydalanılması veya tasarrufuna, kendi vatandaş veya şirketlerinden ya da herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinden daha az elverişli muamele uygulayamaz.

MADDE 4

Kayıpların Tazmini

Bir Âkit Taraf vatandaş veya şirketlerinin, diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunan yatırımlarının savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, ayaklanma, ihtilal veya isyan sonucu zarara uğraması durumunda, ikinci Âkit Taraf kayıpları karşılamak için zararı ödemek, tazmin

etmek ve eski hale iadeyi de kapsayan önlemlerden kendi vatandaş veya şirketlerine ya da herhangi bir üçüncü ülke vatandaş veya şirketlerine sağlanandan daha az elverişli olmamak koşulu ile, bunlardan yatırımcı için en elverişli olanını sağlayacaktır. Hasıl olan ödemeler serbestçe transfer edilebilecektir.

MADDE 5

Kamulaştırma

(1) Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımlar diğer âkit Tarafta dahili ihtiyacından doğan kamu yararı amacı ile yapılacak ve ayırım gözetmeyecek şekilde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği haller dışında, dolaylı veya doğrudan doğruya millileştirilemeyecek veya kamulaştırılmayacak ya da millileştirilme veya kamulaştırmaya (bundan böyle "kamulaştırma" olarak bahsi geçecek) eşit etkide bulunan işlemlere tabi tutulmayacaktır. Tazminat hangisi daha önce gerçekteşirse, kamulaştırmanın başladığı ve ya ilan edildiği tarihteki yatırımın gerçekte değerine tekabül edecek ve ödeme tarihine kadar geçen süre için normal orandaki faizi de kapsayacaktır. Tazminat gecikmeksizin yerine getirilecek, nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir. Yatırımın tümünün veya bir kısmının kamulaştırıldığını iddia eden bir Tarafın vatandaşı veya şirketi, kamulaştırmayı yapan Âkit Tarafın kanunlarına göre, karşı Tarafın ilgili kanüni veya bağımsız idari makamlarına müracaat ederek, sözkonusu kamulaştırma ve yatırımın değerlendirilmesinin bu paragrafta yer alan prensiplere uygunluğunun gecikmeksizin gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahip olacaktır.

(2) Âkit Taraflardan herbiri, kendi ülkesindeki mer'i kanunlarına hukuk hükümlerine göre şirketleşmiş veya kurulmuş bir şirkete diğer Âkit Tarafın yatırımcısı ortak olduğu ve bu yatırım kamulaştırıldığı takdirde, mevzuatının ya, (i) bu maddenin (1) paragrafındaki hükümlere göre şirketin zararının tazmin edilmesini, veya (ii) diğer âkit tarafın yatırımcısının doğrudan tazmin edilmesini sağlaması gerekmektedir, ancak bu 2. paragraf, hiçbir şekilde Âkit Tarafın mevzuatının, yukarıda sözü edilen (i) ve (ii). bentlerin her ikisini birden sağlaması gerektiği anlamına gelmemektedir.

MADDE 6

Yatırım ve Hâsılatların Geri Transferi

(1) Âkit Taraflardan herbiri, yatırımlarla ilgili olarak, diğer Âkit Taraf vatandaş veya şirketlerine, yatırımlarını ve hâsılatlarını serbestçe transfer etmelerini garanti ederler, ancak bu konuda her Âkit Tarafın istisnai ödemeler dengesi güçlükleri nedeniyle sınırlı bir süre için mevzuatının verdiği yetkileri adil ve iyiniyetle kullanma hakkı saklıdır. Bu tür yetkiler, kâr payı, faiz, royalti veya ücretlerin transferine engel olacak şekilde kullanılmayacak; yatırımlar ve diğer şekildeki hâsılatlar için ise, transfer üç yıldan uzun olmamak koşulu ile birkaç yıla dağıtılabilecektir.

(2) Döviz transferi, sermaye olarak gelen konvertibl döviz cinsinden veya ilgili Âkit Taraf ve yatırımcı arasında mutabakata varılan herhangi bir konvertibl döviz cinsinden gecikmeksizin yapılacaktır. Transferler, yürürlükteki kambiyo mevzuatına uygun olarak, transfer tarihinde uygulanan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE 7

İstisnalar

Bu anlaşmanın bir Âkit Tarafının veya üçüncü bir ülkenin vatandaşı veya şirketlerine yapılandırılan daha az elverişli muamele yapılmamasına dair hükümleri, bir Âkit Tarafının, aşağıdaki sebeplerden ötürü, diğer tarafın vatandaşı veya şirketlerini herhangi bir muamele, tercih veya imtiyazdan yararlandırması zorunda olduğu şekilde yorumlanamaz.

(a) Âkit Taraflardan herhangi birinin mevcut veya gelecekte oluşacak gümrük birliği veya benzer uluslararası anlaşmalara taraf olması, veya

(b) Bütünüyle veya esas itibariyle vergilendirmeye ilgili bir uluslararası anlaşma veya düzenleme ya da yerel mevzuat.

MADDE 8

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümünde Başvurulacak Uluslararası Merkez

(1) Bu maddenin amacına uygun olarak, bir hukuki uyuşmazlık aşağıdaki uyuşmazlık konularını kapsar.

(a) bir Âkit Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamının, diğer Âkit Tarafın vatandaşı veya şirketine sağladığı herhangi bir yatırım müsaadesinin uygulanması veya yorumlanması, veya;

(b) bir Âkit Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamı ile diğer Âkit Tarafın bir vatandaşı veya şirketi arasındaki herhangi bir yatırım anlaşmasının yorumlanması ya da uygulanması; veya

(c) bir yatırım ile ilgili olarak ve işbu anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın ihlalinin iddia edilmesi.

(2) Herbir Âkit Taraf, bir Âkit Tarafın ülkesindeki bir yatırım hususunda diğer Âkit Tarafın vatandaşı veya şirketiyle ilk Âkit Taraf arasında bir hukukî uyuşmazlık ortaya çıktığında, 18 Mart 1965 tarihinde Washington'da imzaya açılan Devletler ile Başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümüne İlişkin Konvansiyon çerçevesinde hakem marifetiyle çözümlenmesi için uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarını Çözüm Merkezi'ne (bundan böyle "merkez" olarak anılacak) başvurmaya, burada muvafakat gösterir. Bir Âkit Tarafın ülkesinde yürürlükte olan mevzuata göre kurulmuş veya şirketleşmiş ve böyle bir uyuşmazlık doğmadan önce, hisselerinin çoğunluğu diğer Âkit Tarafın vatandaşı veya şirketlerince sahip olunmuş bir şirket, Konvansiyonun amaçlarına uygun olarak Konvansiyonun 25 (2) (b) maddesine göre diğer Âkit Tarafın şirketi olarak mütalaa edilecektir. Eğer böyle bir uyuşmazlık doğar ve bir yıl içinde mahalli çarelerle taraflar arasında anlaşma sağlanamazsa, ve eğer durumdan etkilenen vatandaşı veya şirket uyuşmazlıkların Konvansiyona göre hakem marifetiyle çözümlenmesini sağlamak için Merkez'e başvurmaya yazılı olarak rıza göstermişse, Konvansiyonun 28 ve 36. maddelerine göre Merkezin Genel Sekreterine muameleleri başlatmak üzere taraflardan herhangi biri talepte bulunabilir. Uyuşmazlığa taraf olan Âkit Taraf, diğer Tarafın vatandaşı veya şirketi bir sigorta kontratına uygun olarak kayıplarının tümü veya bir kısmı için bir tazminat aldığı takdirde, hakem kararı ile ilgili muamelelerin veya uygulamaların hiçbir döneminde bir itirazda bulunamayacaktır.

(3) Âkit Taraflardan hiçbiri Merkeze intikal etmiş bir uyuşmazlıkla ilgili olarak aşağıdaki haller dışında diplomatik yolları kullanmayacaktır.

(a) Merkezin Genel Sekreteri veya merkez tarafından oluşturulmuş tahkim mahkemesi, uyuşmazlığın Merkezin yargılama yetkisi içinde olmadığına karar verirse, veya

(b) Diğer Âkit Taraf, tahkim mahkemesi tarafından verilen bir karara bağlı kalmaz veya uymazsa.

MADDE 9

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıklar

(1) Âkit Taraflar arasındaki bu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili uyuşmazlıklar, eğer mümkünse doğrudan ve anlamlı diplomatik görüşmeler yoluyla çözülecektir.

(2) Eğer Âkit Taraflar arasındaki bir uyuşmazlık bu yolla çözümlenemezse, herhangi bir Âkit Tarafın talebine uygun olarak tahkim mahkemesine başvurulacaktır.

(3) Böyle bir tahkim mahkemesi her münferit olay için şu şekilde oluşturulacaktır. Tahkim için müracaat edilmesinden sonraki iki ay içinde, her bir Âkit Taraf mahkemenin bir üyesini seçecektir. Bu iki üye, üçüncü bir ülkenin bir vatandaşını seçecekler ve bu kişi her iki Âkit Tarafın rızası ile mahkeme başkanı olarak atanacaktır. Başkan diğer iki üyenin atanmasından sonraki iki ay içinde atanacaktır.

(4) Eğer bu maddenin 3. paragrafında belirtilen süre içinde gerekli atamalar yapılamamışsa, Âkit Taraflardan herhangi biri, başka türlü bir anlaşma mevcut değilse, gerekli atamaları yapmasını Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edebilir. Eğer Başkan Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise veya sözkonusu görevi herhangi bir nedenle yerine getiremiyorsa, gerekli atamaları yapmaya Başkan yardımcısı davet edilir. Eğer Başkan yardımcısı da herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşı ise veya sözkonusu görevi yerine getirmesine mani bir durum varsa Uluslararası Adalet Divanı'nın, her iki Âkit Tarafın vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi gerekli atamaları yapmak üzere davet edilecektir.

(5) Tahkim mahkemesi kararlarını oy çokluğu ile alacaktır. Bu tür karar her iki Âkit Taraf için bağlayıcı olacaktır. Her Âkit Taraf mahkemede kendi üyesinin ve mahkemede temsil edilmesi ile ilgili masrafları karşılayacak; Mahkeme Başkanının masrafı ve diğer masraflar Âkit Taraflar arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Ancak mahkeme, Âkit Taraflardan birinin daha yüksek bir oranı ödemesi yönünde resen karar verebilir ve bu karar her iki Âkit Taraf için bağlayıcı olacaktır. Mahkeme, davaya bakma usulünü kendisi tespit eder.

MADDE 10

Halefiyet

(1) Bir Âkit Tarafın ülkesinde, diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketinin yaptığı yatırım, ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa ve bu yatırımla ilgili olarak sigortacı bir tazminat ödemişse birinci Âkit Taraf, tazmin edilen vatandaş veya şirketin bütün hak ve taleplerinin kanunî veya hukukî bir muamele ile sigortalayana devredilmesini kabul edecektir.

(2) Sigortalayan halefiyet dolayısıyla, tazminat ödenen vatandaş veya şirketle aynı ölçüde tüm haklarını kullanmaya ve davaları yürütmeye yetkili olacak ve her şart altında bu haklar ve alacaklar konusunda aynı muameleye tabî tutulmaya ve sözkonusu vatandaş veya şirketin bu anlaşmaya göre yatırım ve onun gelirleriyle ilgili olarak yetkili olduğu konularda ödemeleri almaya aynı şekilde yetkili olacaktır.

(3) Kazanılmış hak ve alacaklara uygun olarak sigortacının aldığı ödemeler yatırımın yapıldığı ülkedeki gerçekleşmiş harcamalarını karşılamak için sigortacı tarafından serbestçe kullanılabilir.

MADDE 11

Ulusal veya Uluslararası Hukuk

Bir Âkit Tarafın ülkesindeki diğer Âkit Tarafın yatırımcısına ulusal veya uluslararası hukuka uygun olarak sağlanan haklar veya kazançlar bu anlaşma nedeniyle zarara uğratılamaz.

MADDE 12

Ülkesel Genişletme

Bu Anlaşmanın onaylanması sırasında veya daha sonra, bu Anlaşmanın maddeleri, Âkit Taraflar arasında nota teatisi ile kabul edilebileceği üzere Birleşik Krallık Hükümetinin uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu ülkeleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.

MADDE 13

Yürürlüğe Giriş

Bu Anlaşma, onaylanması ve onay belgelerinin karşılıklı teatisi ile yürürlüğe girecektir.

MADDE 14

Yürürlük Süresi ve Sona Erme

Bu anlaşma 10 yıllık bir süre için yürürlükte kalacaktır. Ondan sonra ise, Âkit Taraflardan herhangi birinin diğerine yazılı olarak sona erdiğini bildirdikten oniki ay sonraya kadar yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşmanın yürürlükte olduğu süre içinde yapılan yatırımlar açısından, anlaşma maddeleri bu yatırımlar için sürenin sona ermesinden itibaren 15 yıl süre ile uygulanmaya devam edecek ve bundan sonra da uluslararası genel hukuk hükümlerine göre uygulamada zarar görmeleri engellenecektir.

Bu anlaşma, Hükümetlerince tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Türkçe ve İngilizce dillerinde bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer metin halinde Londra'da 15 Mart 1991'de aktedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Büyük Britanya ve Kuzey
İrlanda Birleşik Krallığı
Hükümeti Adına